

EKONOMİK HABERLER

TÜRKİYE EKONOMİSİNE AYLIK BİR BAKIŞ

Yayına Hazırlayan: Sema Yücel (İstinye Üniversitesi, Ekonomi bölümü 3. sınıf öğrencisi)

OCAK AYI MAKROEKONOMİK GÖSTERGELER

2025 yılının ikinci EPAM bültenine hoş geldiniz. Bültenimizin bu bölümünü, 2025 yılı Ocak ayına ait ekonomik değerlendirmelere ve 18 Şubat'ta gerçekleştirdiğimiz "Yeni Dünya Düzeninde Siber Güvenlik, Kripto Paralar ve Ekonomi" başlıklı etkinliğimize ayırdık.

2025 yılının Ocak ayı Türkiye için ekonomik anlamda büyük gelişmelerin yaşandığı bir ay oldu. Ocak ayında açıklanan işsizlik verileri, gayriresmi istihdam ve genç işsizlik oranlarının hala gündemde olduğunu gözler önüne sermektedir. Küresel piyasaların Türkiye üzerindeki yansımaları, döviz kurunun dalgalanması ve uluslararası yatırımcıların Türkiye piyasalarına gösterdiği ilgi açısından da önemli bir yere sahip olmuştur. Ayrıca, TÜİK tarafından yayınlanan çeşitli ekonomik göstergeler, gelir eşitsizliği, yoksulluk sınırı ve tüketici güven endeksi gibi konularda derinlemesine bir bakış açısıyla bakmamızı sağlamıştır. Bu göstergeler, ekonomik büyümenin sosyal yönlerini anlamak için çok önemli veri setleridir. Özellikle düşük ve orta gelir gruplarının satın alma gücü ve refah seviyesi, ekonomik yönetim ve gelecekteki politikalar üzerindeki etkisi de dikkat çekici bir nokta olmuştur.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından açıklanan verilere göre, Ocak ayında Tüketici Fiyat Endeksi (TÜFE) Aralık ayına göre %5,03 oranında artış gösterdi. Yıllık enflasyon ise %42,1 oran ile Temmuz 2023'ten beri en düşük oran olarak kaydedilmiştir. Bu düşüşte, sıkı para politikalarının yanı sıra enerji ve gıda fiyatlarındaki istikrar etkili olmuştur.

Merkez Bankası'nın faiz artırımları, iç talepte yavaşlamaya neden olarak fiyat artışlarının kontrol altına alınmasına katkı sağlamıştır. Bununla birlikte, üretici fiyat endeksindeki hareketlilik ve döviz kuru dalgalanmalarının maliyetler üzerindeki etkisi, önümüzdeki aylarda enflasyon üzerinde belirleyici bir faktör olmaya devam edecektir. Sanayi üretim endeksi, Aralık 2024'te bir önceki aya göre %1,8 artış gösterdi. Yıllık bazda ise %7'lik bir büyüme kaydedilmiştir. Bu artış, özellikle imalat sanayinde görülen toparlanmayı göstermektedir. Dayanıklı tüketim malları üretimindeki ivmelenme ve ihracata yönelik sektörlerdeki canlılık, ekonomik aktivitenin sürdürülebilirliği açısından olumlu sinyaller vermektedir. Özellikle makine ve teçhizat yatırımlarındaki artış, sanayi üretiminin güçlenmesine katkı sağlamaktadır. Ancak, küresel talepteki dalgalanmalar ve girdi maliyetlerindeki artış, sanayi üretimi üzerindeki riskleri artırmaya devam ediyor. Önümüzdeki dönemde sanayi üretiminin seyri, ihracat performansı ve iç taleplere göre şekillenecektir.

İŞSİZLIK VE İSTİHDAM

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verilerine göre, Aralık 2024 döneminde ülke genelinde işsizlik oranı 0,1 puan azalarak **%8,5** olarak kaydedilmiştir. Bu oran, işgücü piyasasındaki zorlukları yansıtırken, genç işsizlik oranı ise daha yüksek bir seviyeye çıkarak **%16,3** olarak belirlenmiştir. Genç nüfusun iş gücüne katılımı, ekonomik koşullar ve iş fırsatlarının yetersizliği gibi faktörler nedeniyle zorlanmaktadır. Bu durum, gençlerin istihdamda karşılaştığı zorlukları gözler önüne sermektedir.

İstihdam edilenlerin sayısı, Aralık 2024 dönemi itibarıyla 32 718 kişi olarak belirlenmiştir. Ancak, bu istihdamın bir kısmı kayıt dışı çalışma şeklinde gerçekleştirilmektedir. Kayıt dışı istihdam oranı ise **%27,75** olarak belirlenmiştir. Kayıt dışı istihdam, sosyal güvenlik ve iş güvencesi açısından riskler taşırken, ekonomik verilerin doğruluğu ve iş gücü piyasasının sağlıklı işleyişi açısından önemli bir sorun teşkil etmektedir. Bu oran, iş gücü piyasasında kayıt dışılığın ne denli yaygın olduğunu da gözler önüne seriyor.

DIŞ TİCARET VE CARİ AÇIK

Aralık 2024'te Türkiye'nin dış ticaret verileri, ihracatın yıllık **%2,4** oranında artarak **261 milyar dolara** yükseldiğini ithalatın ise **%5,0** azalarak **344 milyar dolara** ulaştığını göstermektedir. Bu artış ve azalışlar küresel ekonomik koşullar ve iç talep gibi faktörlerle şekillenmiştir. Ancak bir önceki Aralık ayına göre dış ticaret açığının **%43,9** olarak artması, ithalatın ihracattan daha hızlı artması, dış ticaret açığının yaklaşık **9 milyar dolara** ulaşmasına yol açtı. Bu durum, Türkiye'nin dış ticaret dengesinin hala olumsuz bir seyir izlediğini ve ekonomik sürdürülebilirlik açısından dikkat edilmesi gereken bir konu olduğunu anlatıyor.

Yıllık bazda ise Türkiye'nin cari açığı **82 milyar dolar** seviyesine kadar gerilemiştir. Yüksek cari açık, döviz talebini artırarak kur baskısı yaratabilir ve ekonomik istikrarı zorlayabilir. Bu noktada, dış ticaret açığının kontrol altına alınması ve sürdürülebilir ekonomik büyümenin sağlanabilmesi için stratejik önlemler alınması gerektiği vurgulanmaktadır.

Anket yılı	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Gelir referans yılı	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Toplam	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
İlk %20 (En düşük)	6,1	6,2	6,3	6,1	6,2	5,9	6,1	6,0	6,1	6,3
İkinci %20	10,7	10,6	10,7	10,6	10,9	10,6	10,8	10,4	10,2	10,4
Üçüncü %20	15,2	15,0	14,8	14,8	15,2	14,9	15,1	14,7	14,3	14,6
Dördüncü %20	21,5	21,1	20,9	20,9	21,4	21,1	21,3	20,9	20,6	20,7
Son %20 (En yüksek)	46,5	47,2	47,4	47,6	46,3	47,5	46,7	48,0	48,7	48,1

Tablodaki rakamlar, yuvarlamadan dolayı toplamı vermeyebilir.

2024 GELİR DAĞILIMI İSTATİSTİĞİ

TÜRKİYE'DE GELİR EŞİTSİZLİĞİ

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), 2024 yılına ait Gelir Dağılımı İstatistiklerini yayımlayarak, Türkiye'deki yoksulluk oranı ve gelir eşitsizliği ile ilgili çarpıcı veriler sunmuştur. Yukarıdaki tablodan da görülebileceği gibi, gelir grubunun en düşük yüzde 20'sinin gelirden aldığı pay yüzde 6.3 olarak gerçekleşmiştir. Son 10 yıllık dönemde bu gelir grubunun aldığı payda önemli bir iyileşme görülmemektedir.

2024 yılı itibarıyla, Türkiye'de yoksulluk oranı %13,6 olarak belirlenmiştir. Bu oran, ülkedeki büyük bir kesimin hala yaşam standartlarını iyileştiremediğini ve temel ihtiyaçlarını karşılamada güçlük çektiğini ortaya koymaktadır. Gelir dağılımındaki adaletsizliği daha net bir şekilde ortaya koyan bir diğer gösterge ise Gini katsayısı olmuştur. Gini katsayısı 0,413 olarak ölçülürken, bu değer Türkiye'deki gelir eşitsizliğinin sürdüğünü ve toplumsal tabakalar arasındaki uçurumun hala genişlemeye devam ettiğini göstermektedir. Bu yüksek katsayı, ekonomik büyümenin ve kalkınmanın, toplumun her kesimi tarafından eşit şekilde deneyimlenmediğini ve gelir adaletsizliğinin derinleştiğini işaret etmektedir.

Sonuç olarak, TÜİK'in yayımladığı rapor, Türkiye'nin gelir eşitsizliğini çözme noktasında daha etkin politikaların ve reformların gerekliliğini bir kez daha gözler önüne sermektedir. Ekonomik eşitsizliklerin giderilmesi ve daha sürdürülebilir bir refah düzeyi için kapsamlı adımlar atılması gerektiği açıktır.

ÖNEMLİ EKONOMİK OLAYLARIN TÜRKİYE EKONOMİSİNE ETKİLERİ

MERKEZ BANKASI PARA POLİTİKASI KARARI

Aralık 2024'te Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB), politika faizini 250 baz puan indirerek %47,5 seviyesine çekti. Bu karar, Türkiye ekonomisindeki faiz oranı seviyelerinin uzun bir süredir yüksek tutulmasının ardından, ekonomiyi canlandırmayı amaçlayan bir gevşeme politikasının başlangıcı olarak değerlendirilmiştir. Son 18 ayda süren sıkı para politikası döngüsünün sona ermesi, özellikle kredi piyasalarında hareketliliği artırmaya ve yatırımcı güvenini yeniden kazanma amacı taşıırken, enflasyonla mücadelede izlenen yolun daha dikkatli yönetilmesi gerektiğini ortaya koyuyor. Ancak, bu faiz indiriminin enflasyon üzerindeki etkisi, özellikle tüketici fiyatlarında artış yaşanmasının önüne geçebilmek için dikkatle izlenmesi gereken bir durumdur. Merkez Bankası'nın bundan sonraki adımları, piyasa beklentilerini şekillendirecek ve Türkiye ekonomisinin genel yönü üzerinde belirleyici etkilere sahip olacaktır.

ASGARİ ÜCRET ARTIŞI

2025 yılı için asgari ücret, %30'luk bir artışla 22.104 TL olarak belirlenmiştir. Bu artış, çalışanların alım gücünü artırmayı hedeflerken, aynı zamanda ekonomiye olan etkisi de dikkate alınması gereken önemli bir faktördür. Ancak, asgari ücret artışının enflasyon üzerinde yukarı yönlü baskı oluşturabileceği öngörülmektedir. Enflasyonun yüksek seyrini sürdürebilmesi, özellikle gıda ve enerji gibi temel tüketim maddelerine yapılan zamlarla ilişkilidir. Asgari ücret artışı, çalışanlar için kısa vadede rahatlatma sağlasa da, uzun vadede yüksek enflasyon ve fiyat artışları nedeniyle bu rahatlatmanın sınırlı kalabileceği değerlendirilmektedir. Ayrıca, işverenler için maliyetlerin artması, bazı sektörlerde iş gücü maliyetlerini etkileyebilir ve istihdam üzerinde de dolaylı etkiler yaratabilir.

VERGİ DÜZENLEMELERİ

2025 yılı itibarıyla akaryakıt ve tütün ürünlerine getirilen vergi artışları, Hazine ve Maliye Bakanı Mehmet Şimşek tarafından enflasyon hedefleriyle uyumlu olarak tanımlanmıştır. Vergi artışlarının, enflasyon hedeflerine doğrudan bir etkisi olmadığı belirtilse de, bu düzenlemeler özellikle hanehalkı üzerinde ek mali yük oluşturabilir. Akaryakıt fiyatlarındaki artış, taşıma ve lojistik maliyetlerini yükselterek, genel fiyat seviyelerine de yansiyabilir. Bunun yanı sıra, tütün ürünlerine yapılan vergi artışları da tüketicilerin harcama davranışlarını etkileyebilir. Ancak, bu düzenlemelerin genel ekonomik hedefler doğrultusunda şekillendirildiği ve enflasyon hedeflemesiyle uyumlu olduğu ifade edilmiştir. Dolayısıyla, vergi artışlarının kısa vadede fiyatlar üzerinde baskı yaratması muhtemel olsa da, uzun vadede Türkiye ekonomisinde denetim sağlamak adına önemli bir rol oynamaktadır.

GENEL DEĞERLENDİRME VE EKONOMİK BEKLENTİLER

Aralık 2024 ve Ocak 2025'te açıklanan veriler ile Türkiye ekonomisinde enflasyonun düşüş eğiliminde olduğunu, ancak yapısal sorunların hala devam ettiğini göstermektedir. Özellikle işsizlik oranının yüksek seviyelerde kalması ve cari açığın sürdürülebilirliği gibi temel ekonomik sorunlar, ülke ekonomisinin karşı karşıya olduğu zorlukları ortaya koymaktadır. Bu bağlamda, Şubat ayında Merkez Bankası'nın alacağı kararlar, küresel ekonomik gelişmeler ve iç talep dinamikleri Türkiye'nin gelecekteki ekonomik yönünü belirlemede kritik rol oynayacaktır. Enflasyonla mücadele için sıkı para politikalarının sürdürülmesi ve yapısal reformların hayata geçirilmesi, ekonomik büyümeyi sağlarken, işsizlik oranlarını ve dış ticaret açığını azaltmada önemli bir etken olacaktır. Bu dönemde, ekonomik istikrarı sağlamak adına atılacak adımlar, Türkiye'nin ulusal ve küresel ekonomik dengelerdeki yerini belirleyecektir.

YENİ DÜNYA DÜZENİNDE SİBER GÜVENLİK, KRIPTO PARALAR VE EKONOMİ

Moderatör
Doç. Dr. Ayfer Ustabaş
EPAM Müdürü

Dr. Burcu Sakız
Kıdemli Uzman

İstinye Üniversitesi Ekonomi ve Politika Uygulama ve Araştırma Merkezi Müdürlüğü ve Ekonomi Bölümü tarafından düzenlenen etkinliğe davetlisiniz.

18.02.2025
15.00

Vadi H Yerleşkesi
Konferans Salonu

İSTİNYE
ÜNİVERSİTESİ

YENİ DÜNYA DÜZENİ KRIPTO PARALAR VE EKONOMİ

18/02/2025 tarihinde Ekonomi ve Politika Uygulama ve Araştırma Merkezi Müdürlüğü ve Ekonomi Bölümü ile birlikte “Yeni Dünya Düzeninde Siber Güvenlik, Kripto Paralar ve Ekonomi” başlıklı etkinliği gerçekleştirdik.

Yeni dünya düzeni, kripto paralar ve onların ekonomiye olan etkisi üzerine interaktif bir etkinlik gerçekleştirdik. Etkinlik boyunca dijitalleşmenin getirdiği riskler üzerine de sohbet etme fırsatı yakaladık. Bize bu etkinlikte eşlik eden ve kıymetli bilgilerini bizimle paylaşan Sayın Dr. Burcu Sakız’a da çok teşekkür ederiz. Ayrıca Burcu Hanım’ın bu konuda önerdiği bir kaç filmi de buraya eklemek isteriz:

- The Big Short
- Imagination Game
- Claude Shannon: Father of the Information Age

KAYNAKÇA

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK). (2025). Tüketici Fiyat Endeksi (TÜFE) ve ekonomik göstergeler. Türkiye İstatistik Kurumu. <https://www.tuik.gov.tr/>

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK). (2025). Sanayi Üretim Endeksi. Türkiye İstatistik Kurumu. <https://www.tuik.gov.tr/>

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB). (2025). Para politikası kararları ve enflasyon raporu. Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası. <https://www.tcmb.gov.tr/>

Hazine ve Maliye Bakanlığı. (2025). Vergi düzenlemeleri ve maliye politikaları. Hazine ve Maliye Bakanlığı. <https://www.hmb.gov.tr/>

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB). (2025). Dış Ticaret İstatistikleri. Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası. <https://www.tcmb.gov.tr/>

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK). (2025). İşgücü İstatistikleri. Türkiye İstatistik Kurumu. <https://www.tuik.gov.tr/>

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK). (2024). Yoksulluk ve Yaşam Koşulları İstatistikleri. Türkiye İstatistik Kurumu. <https://www.tuik.gov.tr/>

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK). (2024). Gelir Dağılımı İstatistikleri. Türkiye İstatistik Kurumu. <https://www.tuik.gov.tr/>